



Az Európai Unió
Tanácsa

Brüsszel, 2019. június 21.
(OR. en)

10414/19

SOC 495
EMPL 383
ECOFIN 648
EDUC 326
SAN 309
GENDER 29
ANTIDISCRIM 19

FELJEGYZÉS

Küldi:	a Tanács Főtitkársága
Címzett:	a delegációk
Tárgy:	A jóléti gazdaság – „A jólét és a gazdasági növekedés esélyeinek megteremtése” című OECD-háttéranyag összefoglalója

Mellékelten továbbítjuk a delegációknak a fenti OECD-háttéranyag összefoglalóját.

A teljes háttéranyag a 10414/19 ADD 1 dokumentumban található.

A jóléti gazdaság

*A jólét és a gazdasági növekedés esélyeinek megteremtése” című OECD-háttéranyag
összefoglalója*

A jólét mint a szakpolitika irányítúje

A gazdasági teljesítmény és a társadalmi haladás „GDP-n túlmutató” mérése régóta elfogadott törekvés. Egyre inkább elismert tény, hogy amennyiben a döntéshozók kizárólag a GDP adataira támaszkodnak, akkor nem kapnak kellően részletes és pontos képet arról, hogy a gazdaság milyen módon szolgálja a polgárok érdekeit, illetve hogy a növekedés milyen hosszú távú hatásokat gyakorol a fenntarthatóságra. Az EU egyike volt az első olyan szervezeteknek, amelyek felismerték e szempontok jelentőségét.

Az OECD kiemelkedő szerepet töltött be a „többdimenziós jólét” mint kutatási, mérési és szakpolitikai eszköz fogalmának kidolgozásában olyan eszközök révén, mint a *jóléti OECD-keret, az inkluzív növekedést szolgáló szakpolitikai intézkedések OECD-kerete, a jobb élet kezdeményezés és a gazdasági kihívások új megközelítése című kezdeményezés*. A jólét többdimenziós értelmezésével jelentős mértékben javíthatók a szakpolitikai döntések és az eredmények. Amennyiben a döntéshozók az emberek számára fontos összes dimenzióban megnyilvánuló eredményeket figyelembe veszik, akkor korábban felismerhetik a jó teljesítményt nyújtó területeket, észlelhetik a kihívásokat és a feszültségeket, és hatékonyabban jelölhetik meg a prioritásokat.

A méréstől a cselekvésig: A jólét gazdasága

A „jóléti gazdaság” olyan gazdaságként határozható meg, amely:

- i. kiterjeszti az emberek lehetőségeit a felemelkedést szolgáló társadalmi mobilitásra és életük javítására a számukra legfontosabb dimenziókban;
- ii. biztosítja, hogy ezek a lehetőségek a lakosság minden szegmense számára – ideértve az alsóbb szinteken elhelyezkedőket is – a jólét fokozódását eredményezzék;
- iii. csökkenti az egyenlőtlenségeket; és
- iv. biztosítja a környezeti és a társadalmi fenntarthatóságot.

A döntéshozók azáltal, hogy esélyt adnak az embereknek jóllétük növelésére, és segítséget nyújtanak ahhoz, hogy valóban élni is tudjanak a lehetőségekkel, a jóllétet nemcsak önmagáért mozdítják elő, hanem egyúttal beruháznak abba a potenciálba, amelyet az emberek a hosszú távú gazdasági növekedés, a társadalmi reziliencia és a stabilitás kulcstényezőjeként képviselnek. Hasonlóképpen, ha a döntéshozók figyelmet fordítanak a jóllét fenntarthatóságára, ezáltal maximalizálhatják a hosszú távú gazdasági növekedést szolgáló potenciált, és jobban védhetik gazdaságaikat a sokkhatásoktól. A „jólléti gazdaságnak” tehát mindkét esetben az a célja, hogy egy olyan „angyali kört” hozzon létre és tartson fenn, amelyben mindkét elem – a fenntartható gazdasági növekedés és a jóllét – együttesen szolgálja az emberek és a társadalom javát.

Hogyan teremthető meg a jólléti gazdaság?

A dokumentum készítői egyrészt azt kívánják bemutatni, hogy az egyes országok hogyan teremthetik meg a jólléti gazdaságot, másrészt pedig ismertetik, hogy a szakpolitikák milyen módon járulhatnak hozzá e cél eléréséhez. Több olyan fontos csatornát elemeznek, amelyeken keresztül a gazdasági növekedés és a jóllét támogatják és erősítik egymást, néhány olyan szakpolitikai területre összpontosítva, amely a jóllét és a gazdasági növekedés szempontjából egyaránt alapvetően fontos: i. oktatás és képzés; ii. egészségügyi ellátás; iii. szociális védelem és újraelosztás; és iv. a nemek közötti egyenlőség.

A dokumentum készítői mindenekelőtt amellel érvelnek, hogy az emberek jóllétébe történő beruházás megteremti az erősebb és fenntarthatóbb hosszú távú gazdasági növekedés alapjait. Különösen a színvonalas oktatáshoz és egészségügyi ellátáshoz való hozzáférés lehetőségeinek kiterjesztése, valamint a rezilienciát és a társadalmi mobilitást elősegítő, inkluzív szociális védelmi rendszerek előmozdítása látszik olyan erőteljes eszköznek, amellyel beindítható a „jólléti gazdaságot” jellemző angyali kör. Második állításuk az, hogy e beruházások akkor térülhetnek meg teljeskörűen, ha a lakosság minden szegmense számára fokozott jóllétet eredményeznek. Ehhez kapcsolódóan felhívják a figyelmet annak jelentőségére, hogy a színvonalas állásokhoz jutás tekintetében meg kell szüntetni a nemek közötti egyenlőtlenséget.

Oktatás

A hosszabb ideig tartó és jobb *oktatás* előnyei túlmutatnak a GDP növekedésére gyakorolt hatáson, és a jóllét számos más dimenzióját is lefedik. Például **az OECD-országokban a magasan képzett emberek átlagosan mintegy hat évvel tovább élnek, mint az alacsonyabb szinten iskolázottak.**

A magasan képzettek foglalkoztatottsági rátája magasabb, a munkaerőpiaci bizonytalanság és a munkával járó stressz kevésbé érinti őket, ezzel szemben a hosszabb ideig tartó oktatás kedvezőtlen hatást gyakorolhat a munka és a magánélet egyensúlyára. Az oktatás által a jóllétre gyakorolt teljes nettó hatás számszerűsítésére tett kísérletek azt mutatják, hogy **az oktatásra fordított összegek megtérülése több mint megkétszereződik, ha az egészségügy és a foglalkoztatás területén jelentkező előnyöket is beszámítják.**

A szakpolitika azáltal, hogy a lakosság minden szegmensére kiterjeszti a magas színvonalú oktatásban való részvétel lehetőségét, javíthatja a jóllétet és fokozhatja a gazdasági teljesítményt. Ez jelentős mértékben előmozdítható azáltal, ha a gyerekek nagyobb létszámban vesznek részt iskola előtti nevelésben, az iskolák és egyetemek nagyobb fokú önállóságot élveznek, kevesebb diák jut egy tanárra, kisebbek a különbségek (és könnyebb az átjárás) a felsőoktatás és a szakképzés között, továbbá ha a felsőoktatásban részt vevőknek nyújtott finanszírozás kisebb akadályokba ütközik. Az iskolai hozzáférés és esélyek terén jelentkező egyenlőtlenségek visszaszorítása alapvetően fontos az oktatási eredmények javításához, ugyanis az oktatás és a készségek tekintetében jelentős egyenlőtlenséggel küzdő országok csak alacsonyabb szintű átlagos iskolai teljesítményt tudnak felmutatni. Hasonlóképpen jelentősen javítani lehetne a képzések és az egész életen át tartó tanulás körét, célirányosságát és hatékonyságát. **Az OECD-országokban csak a felnőttek mintegy 40 %-a vesz részt felnőttoktatásban egy adott évben,** és bizonyos csoportok – jellemzően az alacsonyabban képzettek – sokkal kisebb eséllyel kerülnek be bármilyen felnőttoktatási programba.

Egészségügyi ellátás

Az *egészség* alapvető emberi jog és a jóllét egyik kulcstényezője. Pozitív irányból nézve, a jobb egészségi állapot az oktatásba történő nagyobb beruházás, a jobb munkaerőpiaci részvétel és a nagyobb mértékű megtakarítások révén hozzájárul az erőteljesebb gazdasági növekedéshez. Negatív oldalról viszont a rossz egészségi állapot – az elvesztett életeken túlmenően – jelentős gazdasági terheket ró a társadalomra és az államháztartásra. **A mentális betegségekkel kapcsolatos összköltség például az EU 28 országában a GDP több mint 4 %-ára – azaz több mint 600 milliárd euróra – tehető. Az Unióban évente mintegy 550 000 munkaképes korú ember hal meg idő előtt nem fertőző betegségekben, ami összesen 3,4 millió elvesztett életévet és 115 milliárd EUR elvesztett gazdasági potenciált jelent évente.** Az egészségi állapotnak a jóllét többi dimenziójára gyakorolt következményei jóval túlmutatnak a GDP növekedésére gyakorolt hatásokon. Elsőként az oktatást kell megemlíteni, ugyanis a hosszabb élettartam alatt jobban megtérül az oktatásba történő beruházás, ezzel szemben a gyenge egészségi állapot rontja a gyermekek értelmi fejlődését és tanulási eredményeit. Az egészségi állapot jelentős mértékben meghatározza a munkavállalást és a szubjektív jóllétet is.

A szakpolitika azáltal, hogy a lakosság minden szegmense számára biztosítja a magas színvonalú egészségügyi ellátáshoz való hozzájutást, javíthatja a jóllétet és fokozhatja a gazdasági teljesítményt. Ennek fontos eszközei lehetnek az egészségügyi ellátó rendszerek hatékonyságának fokozására szolgáló szakpolitikák, különös tekintettel az alapszintű egészségügyi ellátás keretébe tartozó termékek és szolgáltatások körének kibővítésére. **A megelőző intézkedések és a magas szintű egészségvédelem kiemelkedően fontos befektetésnek minősülnek, mivel többnyire költséghatékonyabbak, mint a kapcsolódó egészségügyi problémák utólagos kezelése. A mentális egészség javítását szolgáló intézkedéseknek szintén szakpolitikai prioritást kell képezniük.** Közéjük tartozik a szisztematikusabb diagnosztizáló és támogató programok kidolgozása (különösen az iskolában, valamint a terhesség alatt és a perinatális időszakban), a munkahelyi hátrányos megkülönböztetés tilalma és a munkahelyi stressz csökkentése. Hasonlóképpen, **egy 36 OECD-, EU28- és G20-országot felölelő tanulmány szerint az étkezés és a testmozgás fejlesztésével kapcsolatos, a teljes lakosságra kiterjedő kommunikációs stratégiák és szakpolitikai intézkedések segítségével 2050-re akár 58 milliárd eurót lehetne megtakarítani a teljes egészségügyi költségvetésből.** A jobb egészségügyi eredmények előmozdításához rendkívül fontos a hozzáférésebeli egyenlőtlenségek csökkentése is, mivel a rossz egészségi állapotú emberek nagy aránya erős negatív hatást gyakorol a legfontosabb egészségi mutatószámokra. Ezenkívül az egészségügyi egyenlőtlenségek közötti választóvonalakat gyakran gazdasági, iskolázottsági és foglalkozási rétegek mentén húzzák meg. **Az ellátatlan problémák aránya például lényegesen magasabb az alacsony jövedelmű csoportokban.**

Szociális védelem és újraelosztás

A *szociális védelem és az újraelosztás* két fő mechanizmuson keresztül befolyásolja a jóllétet és a gazdasági növekedést. Először is, a szociális transzferek védik az embereket a gazdasági ingadozásokkal szemben, és elősegítik, hogy hamarabb kikerüljenek a sokkhatások alól. Másodszor pedig megakadályozhatják, hogy a jelenlegi egyenlőtlenségek a következő generáció esélyegyenlőtlenségét idézzék elő, különösen az egészségügy, az oktatás és a munkaerőpiac szempontjából. **A szociális védelem tehát elősegíti a társadalmi-gazdasági reziliencia erősítését, továbbá előmozdítja a fizikai és a humántőkébe való beruházást és az erőteljesebb gazdasági növekedést.** Egy közelmúltban végzett OECD-kutatás megerősítette, hogy az inkluzívabb szociális védelmi és újraelosztási rendszerek nagyobb fokú GDP-növekedéssel társulhatnak, míg a jövedelmek jelentősebb egyenlőtlensége fékezi a gazdasági teljesítményt. A szociális védelemnek és az újraelosztásnak a jóllétre gyakorolt hatása nem korlátozódik a jövedelemre gyakorolt hatásokra. Bizonyított dolog, hogy a szociális védelem és a jövedelmek bizonyos újraelosztása magasabb szintű szubjektív jólléttel párosul.

A szakpolitika az inkluzívabb szociális védelmi rendszerek előmozdításával, valamint az esélyek és eredmények terén fennálló egyenlőtlenségek csökkentésével fokozhatja a jóllétet és a gazdasági teljesítményt. Az *OECD az új foglalkoztatási stratégiájában* kiemeli, hogy **a jól megtervezett társadalombiztosítási és támogatási rendszerek aktív munkaerőpiaci és a munkaerőkeresletet elősegítő szakpolitikákkal párosulva rendkívül hatékony védelmet nyújthatnak az embereknek és egyúttal jobb munkaerőpiaci eredményeket hozhatnak.** A hatások jelentősek lehetnek, különösen az olyan középosztálybeli családok számára, akiket jobban fenyeget a lecsúszás veszélye. **Az olyan OECD-országokban, amelyek többet költenek aktív munkaerőpiaci programokra, általában kisebb a jövedelmi szempontból lecsúszó közepes jövedelmű háztartások aránya.** E célok elősegítése érdekében számos országban lehetőség van arra, hogy a jövedelemadó-rendszert progresszívebbé tegyék, különösen a legmagasabb jövedelmi kategóriába tartozók tekintetében, illetve méltányosabbá a középosztály számára.

A nemek közötti egyenlőség

A *nemek közötti egyenlőség* előmozdítása – saját önálló értékén felül – számos különböző szempontból előnyös a társadalmak és a gazdaságok számára. **A nők nagyobb arányú foglalkoztatása és a ledolgozott óraszám növelése a termelékenység és a GDP növekedéséhez vezethet.** Emellett csökkentheti a jövedelmi egyenlőtlenségeket, támogathatja a háztartások jövedelmét gazdasági visszaesés esetén és megerősítheti a középosztályt. **Az Unióban a nemek közötti egyenlőség javulása 2050-re akár 9,6 %-kal is emelheti a teljes GDP-t.** A jelenleg várható élettartam és a termékenységi ráták alakulása alátámasztja azt a tényt, hogy fokozni kell a nők munkaerőpiaci részvételét. Bár a nők valóban nagyobb arányban lépnek be a munkaerőpiacra, a nemek közötti egyenlőtlenség a minőségi álláshelyekhez jutás tekintetében továbbra is jelentős. A foglalkoztatott nők nagyobb valószínűséggel dolgoznak részmunkaidőben, alacsonyabb fizetésért és kevésbé jövedelmező ágazatokban.

A szakpolitika a minőségi munkahelyekhez való hozzáférés terén jelentkező, nemek közötti szakadék csökkentésének elősegítésével javíthatja a jóllétet és fokozhatja a gazdasági teljesítményt. Ehhez nemcsak a munkaerőpiacon, hanem az oktatásban és a fizetetlen ápolási-gondozási munka esetében is kezelni kell a nemek közötti egyenlőtlenség problémáját. **A nemek kérdése elválaszthatatlanul összekapcsolódik a családbarát szakpolitikákkal – a fizetett szabadság, az ápolási-gondozási támogatások és a rugalmas munkafeltételek vonatkozásában –**, amelyek mind a férfiak, mind a nők számára segítséget nyújtanak a munka és a magánélet egyensúlyának és a jóllétnek az erősítéséhez. A munkát és a családi életet összeegyeztető szakpolitikák – különösen a színvonalas kisgyermekkor ellátások és ápolási-gondozási szolgáltatások révén – egyenlő feltételeket teremthetnek az otthoni hátrányok kompenzálásával, lehetővé téve, hogy a nők előbbre jussanak a munkahelyükön és megakadályozva, hogy a gyermekek megörököljék a hátrányos helyzetet. **A gyermekek színvonalas ellátásához és az iskoláskor előtti programokhoz való hozzáférés javítása alapvetően fontos a nemek közötti egyenlőség és a lehető legjobb életkezdés biztosítása szempontjából.** További erőfeszítésekre van szükség a nőkkel szembeni erőszak megfékezése céljából is. Az Unióban **a partnerük által bántalmazott nők mindössze 14 %-a mondja azt, hogy a legsúlyosabb incidens után a rendőrséghez fordult.**

Az EU jólléti stratégiája

Az e dokumentumban ismertetett bizonyítékok alapján kijelenthető, hogy a jóllét nemcsak egy érdekes széljegyzet. Ellenkezőleg, érdemes arra, hogy központibb helyet foglaljon el a gazdasági döntéshozatalban. Ennek fontos következményei vannak a szakpolitikákra nézve:

- **a beruházásokat a jólléti eredmények és a hosszú távú gazdasági növekedés közötti kapcsolatok figyelembevételével kell rangsorolni**, hogy megmaradjon a „jólléti gazdaságot” jellemző anyagi kör;
- **a szakpolitikák hatásait megfelelően értékelni kell, hogy minimálisra csökkenjenek a jóllétre és a hosszú távú növekedésre nézve hátrányos következmények**, különösen a költségvetési korrekciók összefüggésében;
- **a szakpolitikáknak kiemelten kell foglalkozniuk a jólléti eredmények terén fennálló egyenlőtlenségekkel. Kezelésükhöz az egész kormányzatot mobilizáló, koherens és integrált megközelítésre van szükség**, mivel a különböző dimenziók szerinti egyenlőtlenségek általában korrelálnak, és egész sor szakpolitikát érintenek;
- **a jólléti gazdaság megteremtése nemcsak a kormányzat feladata. A magánszektor különböző módokon járulhat hozzá e cél eléréséhez.** A finanszírozási gondok megoldásának innovatív eszköze lehet a köz- és magánszféra közötti hatékony partnerségek létrehozása abból a célból, hogy előmozdítsák a jóllétet és magánforrásokat mozgósítsanak szociális beruházások céljára.

Következő lépésként az e háttéranyagban ismertetett szakpolitikai ajánlások továbbfejleszthetők abból a célból, hogy információval szolgáljanak egy cselekvésorientált *uniós jólléti és fenntarthatósági stratégia* számára.